

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פורסם פרק נוסף כסדרה, "זה קרה ב-1975": "אחריו בנימוקי" סיפור המתאר את הפוטש הפאשיסטי של הימין בישראל כנגד הדמוקרטיה, במתכונת של סיפור בדוי. כתבי השבועון המזכירי בתיאור השחיתויות בבניין העירייה בחיפה, והפעם תחת הכותרת "גנגסטריזם בכית העירונית" - כשכית הקרנות מצומיה קרניבו".

מדור הבידור הביא כתבת-שער שעסקה בשייקה אופיר ובמפיעי הפנטומימה שלו. הכתבה, תחת הכותרת "שייקה ושות'י"

"העולם הזה" 25 שנה
תאריך: 2.6.1955

מתנגדת לפיטורים פוליטיים של מורה טוב. במידה ומחר תהיה שושה פרסיץ שרת החינוך, היא תפטר, אם תרצה. מר רים אנשי מפא"י. עד היכן נגיע בדרך זו?"

דח

חתונת הכסף

היה זה בקיורה השלישי של אסתר קליין (קל), פקידת הארץ הממושקפת. הכתובת בשעות הפנאי רשימות ליריות קטנות, במישרי ועד הקהילה. בפעם הראשונה - נרשמה לנישואין עם המספר הממושקף, מתוך ההליכות וגבה-הקומה, גידעו שמר*, כיום תושב קבוצת כינרת ובעלה של אחת מבנות המשק**. בפעם השנייה - התגרשה ממנו, עתה, בפעם השלישית, באה אסתר לנישואין עם מנת להירשם לנישואין שניים לכתב בחזונה הממושקף, פעיל מערכת הבחירות של מפא"י, דניאל מנדלסון. אלה הם הגיבורים, וכמו ברוב הטרגדי יות היתה גם כאן הסיבה זעירה ביותר, יא גדולה בהרבה משני גרעיני השעור רים שהחייבו מישפחה בשירו הנודע של המשורר יהודה לייב גורדון (יל"ג). תעור דת הגירושין שקיבלה אסתר בשעתו, לפני ארבע שנים, אבדה, אולם לאסתר היה נדמה שאין זה אלא קושי טכני. סוף-סוף העתק התעודה שמור במישרי הרבנות. **מקרי ההחלטה.** הרבנות חשבה אחרת. אומנם, העתק התעודה בחתימת ידו של הרב הראשי לתל-אביב, יהודה לייב אוני-טרמן, נמצא במקומו, אולם הרבנות החי-ליטה כי אסור להניח לאדם לשלם בול עבור איבוד תעודה. אסתר חוייבה לפרסם בהצופה, עיתון הרעב למודעות בגלל תפוצתו הירודה, מודעה מתאימה במיטב כספה.

המודעה פורסמה, אולם היא היתה רק תחילתה של דרך הייסורים. מייד לאחר מכן נזכר מי שנוצר כי חוסר דמיון בין השם מנדלסון לבין השם כוהן הוא מיקרי בהחלט. החתן המאושר נדרש, לפני שאתה אשה גרושה, לנסק הוכחה משכנעת כי אינו כוהן. דניאל הרגיש קושי מסויים בעניין זה, קושי שהיה עומד לפניו בלי ספק גם אם היה נדרש להוכיח, למשל, שאינו איש המאדים. אולם במישרי הרבנות נרמזה לו הדרך לפתרון: עליו רק לגשת לאחד מבתי-הכנסת, ולבקש תעודה שהוא ישראל, ולא כוהן או לוי. הם יתנו לך, הובטח לו, אבל זה יעלה רק כמה לירות."

אנשים

● סיר וינסטון צ'רצ'יל, במסיבה לאחר ניצחון המיפלגה השמרנית בבחירות, לנואם שאיחל לו חיים ארוכים: "כבר היו לי".
● בהגדרו את מיקצוע הפוליטיקה, אמר ח"כ **מנחם בגין**: "הפוליטיקה יכולה להיות המיקצוע הנעלה ביותר או השפל ביותר בעולם. ההבדל נעוץ בי אמונתו של האדם העוסק בה."

* הכוונה לשחקן גידעו שמר, שפירסם באותה תקופה סיפורים מעוללים.
** רעייתו השנייה היתה הפיזיולוגית נעמי שמר.

הציגה בתצלומים ובתיאור מילולי את עוצמתו של אופיר הפנטומימאי, ששם זמן קצר קודם לכן מפאריס. בשער הגיליון: שייקה אופיר כאחד ממפיעי הפנטומימה הנדררים שהועלו בארץ.

עובדה זו היתה לצנינים בעיני מפקחי מישרי-החינוך, שניסו עוד בשנה שעברה לפטרם. או התנגדה המנהלת, יפה אפרת, שטענה: "עבודתה היעילה של שושה כמחנכת כיתה ה' אינה סובלת מהשקפּוֹר תיה הפוליטיות."

השנה החליף אביגדור בורשטיין, פעיל מפא"י נמוך-הקומה וקצרה-ראוי את הר מנהלת אפרת, ומעשהו הראשון של הר מנהל החדש, שפוטר בזמנו מבית-ספר ב' לוד, היה לקרוא אליו את שושה, ולהזיר הירה כי תפסיק את פעילותה הפוליטית. שושה סירבה, ואמרה כי איש לא יוכל לומר לה מה תעשה בזמנה הפנוי.

כסף לקרן קיימת. בורשטיין לא קפא על שמריו, והכריח את מישרי החינוך להקים ועדת חקירה, בה היה הוא עצמו הרוח החיה. שושה נשאלה בחקירת הוועד דה שאלות משונות ביותר: "כמה כסף אספת בשנה שעברה בכתבתך לקרן ה' קיימת? ... האינך חושבת כי בהיותך חברת מק"י ומורה טובה את משפיעה לרעה על תלמידך?" השאלה האחרונה היתה הבסיס לתלונותיו של המנהל, שטען כי ארבעה מתלמידיה של שושה הצטרפו שנה לאחר שסיימו את כיתתה לנוער הקר מוניסטי. ענתה על כך שושה במרירות: הוא לא טרח לקפוא את מיספר הנערים שהצטרפו לתנועה המאוחדת או לצופים. שבע לאחר מכן קיבלה שושה מיכ"ב פיטורין חסר נימוקים. חתום בידי שר" החינוך. גם בתאריך מאוחר יותר לא הודרו אנשי מישרי החינוך לתת הסברים למעשה. מנהל בית-הספר התעטף בשתי-קה מוחלטת. אחר פתחו המנהל ואנשיו בהסתה אישית ומיפלגתית, אולם תלמידי-דיה של שושה והוריהם חשבו אחרת. התלמידים כתבו על הלוח בכיתה, "אנו רוצים את שושה!" והביאו לה פרחים, וסירבו להשתתף בחגיגות הביכורים בלי עדיה. אומרת שושה אולטיגור, אחת האמהות: "בעלי חבר מפא"י, אך אני

בות שלהם הותקנו, ללא ידיעתם, מכשירי האזנה וקליטה משוכללים ביותר.

● פקיד ממשלתי בכיר, איש הציונים הכלליים, מצא כי מיכתבו הרישמיים נבד דקים, בטרם נשלחו, על-ידי קצין הברי טחון של מישרה, איש מפא"י. לפחות כ-שני מיקרים עוכבו המכתבים במשך ימים, ונשלחו רק לאחר שקצין-הביטחון קיבל אישור למישהו, ממי שקיבל.

ריגול המוכת מי?

לדברי המקור אשר מסר ידיעות אלה, שמטעמים מרי בנים אין לזהות, עלה מיספר התלונות שהוגשו על 200, וביניהן עשרות תלונות על צינור מיכתבים של חברי-כנסת, הא"נה לשיחות-טלפון, חיטוט במיכתבים ועוד. כתב פקיד ממשלתי, איש מפא"י לשעבר בתלונתו: "מצב זה מסכן את ביטחון המדינה, כל מרגל או קבוצת מרגלים יכולים בתנאים אלה לעבוד במישרדי-הממשלה, מבלי שאף אדם יידע על כך. הריגול הפנימי הפך כבר לדבר מובן מאליו. כשכל אחד מרגל אחרי כל אחד, איך אפשר להיות בטוח למען מי הוא מרגל?"

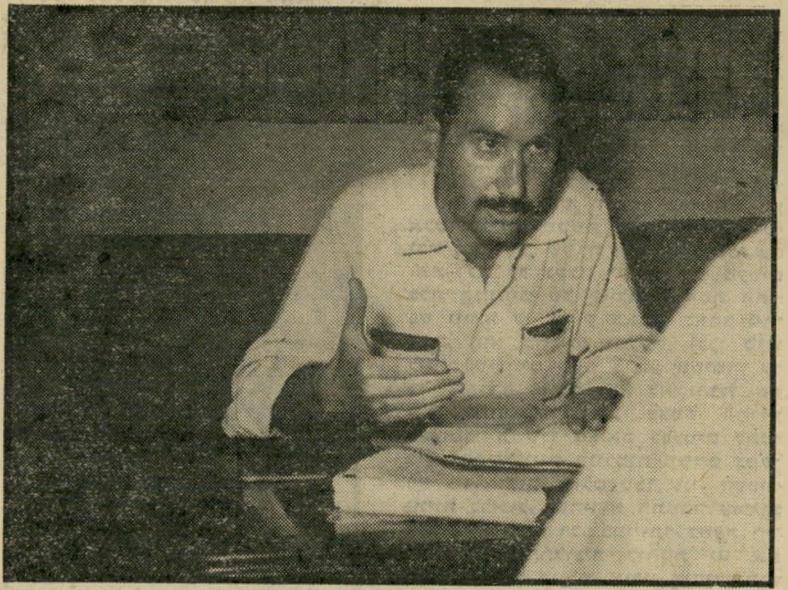
שושה כן, שסיימה לפני שש שנים את סמינר הקיבוצים, היתה או חברה מפ"ם, ופרשה ממנה עם מיפלגת השמאל

עבודה

שאלה ללא מענה

"תוחור המורה שושה כן לעבודתה?" זעקה השבוע כתובת באדום מעל קירו החיצוני של בית-הספר עלישם דודי רמו בקריית-שולם. גיבורת הכתובת עצמה, אשה צעירה בת 25, ישבה באותו זמן חמורת סבר ומבט, בבית-הספר פנימה, שובתת שביתת-שבת, תוך התקוממות נגד התפי קיד שהועד לה: לשמש שפן גיסיה לשיטה חדשה, לפיה אפשר יהיה לפטר אדם ממקום עבודתו בגלל השקפתו הפור ליטיות.

שושה כן, שסיימה לפני שש שנים את סמינר הקיבוצים, היתה או חברה מפ"ם, ופרשה ממנה עם מיפלגת השמאל

סטודנט יידיה טיפנבורן

מי שנודע מאוחר יותר כחבר הכנסת יידיה בארי, מסביר לקוראי העולם הזה במדור "דו"ח לבוחר", מדוע הוא עומד להצביע בבחירות עבור מיפלגת הציונים הכלליים (כיום המיפלגה הליברלית): "כי הם פותרים את בעיית המדינה על-ידי הנישה הליברלית. לגביהם אין הפרט בורג אלמוני בתוך מכונה גדולה. יתרון נוסף של הציונים הכלליים - אצלם אינטרס המדינה הוא מעל לכל."

קליא י' 2

מעשה-גבלה שעוד לא היה כדוגמתו בוצע השבוע במערכת העולם הזה. מטען של חומר-נפץ, אשר לדברי חבלנים מיק-צועיים די בו כדי למוטט אגף שלם של בית, על הנשים והילדים הישנים בו, הופעל ולא התפוצץ בדרך של נס. ביום השבת, שהוא כרגיל יום עבודה למערכת, נתגלה ליד דלת הכניסה מיטען כבד ביותר של חומר-נפץ: ארבעה לבי גות-חבלה בעלות מישקל של 2 ק"ג במצב פעיל ומתוצרת צבאית ישראלית טריה. המיתקן הופעל, והפתיל היה שרוף. הנפץ התבקע מחוץ לחומר הנפץ, ובנס לא הפעיל את החומר עצמו. לפי דברי חבלן המישיטה, שבדק את הפצצה מייד עם גילויה, "היה זה נס שהמיטען לא הת-פוצץ". והתפוצצות זאת "היתה עלולה להעריג את כל הבית."

...ברגע האחרון ממש, בטרם נכנס עמוד זה לדפוס - כמעט ולא נשאר דפוס שאליו ייכנס - הונחה הפצצה השנייה תוך שלושה ימים, באישון לילה, בדפוס ישראל, סמוך לקיר הגובל עם מכונת-הדפוס הפוליטית את גיליונות העולם הזה. הפעם פעל הפצץ כסידור, 'בשעה 6.20 בבוקר נשמעה התפוצצות מחרידה, שהדיה הגיעו עד לרמת-גן. בקיר נפרץ חור בקוטר של 70 ס"מ ועל הכביש הסמוך לקיר אחורי זה כתב מי שכתב באותיות סיד גדולות: "אבא חוש". אין לדעת אם מעשה ליצנות היה זה, שמטרתו לשים את העניין ללעג ולקלס, או פשוט פער-לה בנוסח הגנגסטרים בגמלי ארצות-הב-רית, שהיו מסמנים את קורבנותיהם בסיי-מן ההיכר שלהם..."

לוי שפיין

הממשלה

הכל מרגלים על הכל

כשניצב ראש-הממשלה משה שרת לפני זמן מה על דוכן הנואמים בכנסת, והשיב לשאלתה בקשר לתלונת שר-המסחר והתעשייה, על שעקבו אחר שיחותיו ומכ-תביו, התחמק מתשובה עניינית, וטען כי למעשה לא ידוע לו דבר. המשיב התעלם כנראה בלא יודעין מי העובדה כי מיספר תלונות מסוג זה הובאו במשך ששת החודשים האחרונים לידיעת רשות מוסמכת, ולא זכו לכל טיפול. הת-לונות שנמסרו היו למעשה רק חלק זעיר ממיספר התלונות שהיו מוגשות, אילו האמינו המגישים ביעילות הטיפול בהן, התלונות:

- אחד משרי הממשלה ששלח מדואר חיפה מיברק לחוצלארץ בעניין נמל הקי-שון, מצא כי תוכן המיברק היה ידוע לאנשים מסויים במועצת-פועלי-חיפה, פחות משעה לאחר שיגור המיברק.
- חברי-כנסת מסויים מצא בחוזרו ל-דירתו, לאחר שנעדר מארץ, כי נערך בה חיפוש, שום חפץ בעל ערך לא נלקח.
- חברי-כנסת אחר התלונן כי עקבו אחר תנועתיו ונסיעותיו משך שלושה ימים לפחות.
- חברי אחד הגופים הפנימיים והעל-יונים של מפא"י גילו, כי בחדר הישי-